

ชื่อความรู้

การเพาะเห็ดนางฟ้า : บ้านดงน้อย หมู่ที่ ๔ ตำบลพระธาตุ
อำเภอนาาคูน จังหวัดมหาสารคาม

เจ้าของความรู้

นางอุไรวรรณ คำจันดี

ตำแหน่ง/สังกัด

นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนาาคูน จังหวัดมหาสารคาม

แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับ

การสร้างงาน สร้างอาชีพ และเพิ่มรายได้ให้คนในหมู่บ้าน
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เรื่องเล่า

จากสภาพปัญหาของคนในชุมชน บ้านดงน้อย หมู่ที่ ๔ ตำบลพระธาตุ อำเภอนาาคูน ซึ่งเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ปี ๒๕๕๔ พบว่าชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่หลังฤดูกาลทำนา ไม่มีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ประกอบกับในภาพรวมของประเทศเศรษฐกิจที่ตกต่ำ สินค้าแพง ค่าครองชีพสูง จึงส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน ทำให้รายรับไม่พอกับรายจ่าย

คณะกรรมการหมู่บ้าน ได้เล็งเห็นปัญหาของชุมชนดังกล่าวจึงได้จัดทำ “กิจกรรมเพาะเห็ดนางฟ้า” เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการองค์ความรู้ พัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ปลูกพื้นฐานหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง “ลดรายจ่าย” หันมา “พึ่งพาตัวเอง” ให้กับชาวบ้าน

การเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการเพาะเห็ดนางฟ้าแบบครบวงจร จนสามารถทำเองได้ทุกขั้นตอน รวมไปถึงประยุกต์ใช้วัสดุในท้องถิ่นเพื่อลดต้นทุนในการผลิตในขั้นตอนต่างๆ ต้นทุนก็จะต่ำมาก ชาวบ้านได้เรียนรู้และทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ตามความถนัด ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน พ่อแม่ เด็กเยาวชนในหมู่บ้านมีกิจกรรมร่วมกันในเวลารว่าง ทุกคนเรียนรู้ตั้งแต่การเตรียมวัสดุเพาะ การอัดถุงก้อนเชื้อเห็ด การนึ่งก้อนเชื้อเห็ด การหยอดหรือเชื้อเชื้อ การเตรียมโรงเรือน การดูแลและเก็บผลผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ด และการตลาด ก้อนเชื้อเห็ดที่หมดสภาพแล้ว ยังสามารถนำไปทำเป็นปุ๋ยหมักใช้ปลูกพืชผักต่างๆ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์

กระบวนการทำงานของชุมชน มีวิธีการเทคนิคการทำงาน ดังนี้

๑. ใช้กระบวนการประชาคม ปรึกษาหารือ ความต้องการของพี่น้องในหมู่บ้าน ความเป็นไปได้ ในการปฏิบัติสามารถปฏิบัติได้จริง
๒. ศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ ในการเพาะเห็ดนางฟ้า
๓. ลงมือทำ ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชน
๔. แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามความถนัด ของแต่ละคน
๕. การสนับสนุน ส่งเสริมให้คนในชุมชน เกิดกระบวนการ ความรู้ การพัฒนา กลุ่ม แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม อย่างชัดเจน กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการ ทำงานแต่ละขั้นตอน ส่งเสริมการรวมกลุ่มกันผลิตเพื่อลด ต้นทุนการผลิต
๖. การสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิกกลุ่ม ที่ผลิตร่วมกัน เมื่อเกิดผลกำไรมีการแบ่งปันให้กับสมาชิกและตอบแทนชุมชน
๗. การนำเทคนิคการอัดก้อนเห็ดด้วยเครื่องจักรกล เพื่อลดขั้นตอนกระบวนการทำงานและให้ก้อนเห็ด ที่ได้มีคุณภาพเดียวกัน ลดความเสี่ยงในการออกดอก ของก้อนเห็ด
๘. การนำเห็ดนางฟ้า เข้าสู่การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ นำผลิตภัณฑ์เห็ด นางฟ้าสด ข้าวเกรียบเห็ดนางฟ้า แหนมเห็ดนางฟ้า น้ำพริกเห็ดนางฟ้า ออกจำหน่ายสู่ตลาด เพื่อสร้างรายได้เสริมแก่สมาชิกและเป็นการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชุมชน
๙. พัฒนากระบวนการผลิตของผลิตภัณฑ์ เป็นองค์ความรู้ ด้านเพาะเห็ดนางฟ้า กระบวนการ แปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ดนางฟ้า เช่น ข้าวเกรียบเห็ดนางฟ้า แหนมเห็ดนางฟ้า น้ำพริกเห็ด นางฟ้า และพัฒนาคนในชุมชนให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยจัดทำฐานการเรียนรู้เพื่อ เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับบุคคลภายในชุมชนและนอกชุมชน

จากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ลองผิดลองถูก เรียนรู้กันเองของคนในชุมชน เรียนรู้จากกลุ่มชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ ทำให้กระบวนการทำงานในการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้แก่คนใน ชุมชน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แม้บางช่วงเวลาที่ดินในชุมชนมีการในการทำอาชีพหลัก คือการทำนา อาจจะมี การว่างเว้นกิจกรรมการเพาะเห็ด แต่เมื่อภาระหน้าที่อาชีพหลักดำเนินการเสร็จสิ้น คนในชุมชนก็จะมีการรวมกลุ่ม และมีกิจกรรมร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกันเหมือนเดิม และเป็นกระบวนการที่วนเวียนอยู่กับชุมชนบ้านดงน้อยมา นับตั้งแต่ที่ได้รับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้านการเพาะเห็ดตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

ข้อพึงระวังในการทำงานร่วมกัน

๑. การแบ่งงานให้คนในชุมชนทำร่วมกัน ซึ่งการทำงานแต่ละครั้งจะทำงานร่วมกันหลายคน การตรวจสอบคุณภาพการทำงานแต่ละขั้นตอน จะอาศัยคนที่ทำงานร่วมกันตรวจสอบผลการทำงานเบื้องต้น ว่าได้คุณภาพตามกระบวนการหรือไม่ ทุกคนมีสิทธิ์ทักท้วงการทำงานได้ถ้าไม่ตรงตามเป้าหมาย และมีการแก้ไขให้แล้วเสร็จในแต่ละขั้นตอน
๒. การแบ่งปันผลประโยชน์แก่สมาชิกในชุมชน มีระเบียบกำหนดกฎกติกาอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร มีการลงเวลาการปฏิบัติงาน การแบ่งส่วนแบ่งเป็นไปตามระยะเวลาการทำงาน

สรุปผลการดำเนินกิจกรรมการเพาะเห็ดนางฟ้าและกิจกรรมการพัฒนาด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์

๑. เป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ และรายได้ให้แก่คนในหมู่บ้าน
๒. การเสริมสร้างความรัก ความสามัคคีและสัมพันธภาพที่ดีของคนในหมู่บ้านในการดำเนินกิจกรรมฯ
๓. เกิดกระบวนการเรียนรู้การทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๔. เกิดการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญา และนำผลิตภัณฑ์มาแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
๕. เกิดทักษะอาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน ชุมชนมีรายได้หมุนเวียน มีความสุข เกิดทักษะอาชีพ เกิดการทำงานเป็นกลุ่ม
๖. เกิดทักษะการคิดคำนวณอย่างมีเหตุมีผล เป็นต้นทุนความคิดที่สำคัญที่ชาวบ้านอาจจะดัดแปลงไปใช้ในการประกอบอาชีพ อื่นๆ ในอนาคตได้ สามารถเลี้ยงตัวเองได้ พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๐๔๓ - ๗๙๗๐๘๖